

DOI: 10.5604/01.3001.0053.7245

Podatek akcyzowy od napojów alkoholowych w Polsce w świetle opinii społecznej i wskaźników polityki alkoholowej – obraz dla polityki społeczno-gospodarczej

Excise duties on alcoholic beverages in Poland in the light of social opinion and alcohol policy indicators – a picture for socio-economic policy

dr Katarzyna Agnieszka Obłąkowska

Szkoła Główna Mikołaja Kopernika, Kolegium Nauk Ekonomicznych i Zarządzania w Warszawie,
ORCID: 0000-0003-2311-0061

dr Artur Bartoszewicz

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Instytut Rozwoju Gospodarczego, ORCID: 0000-0002-3872-9441

Streszczenie

Celem artykułu jest wprowadzenie do zagadnienia wykorzystania podatku akcyzowego od napojów alkoholowych jako narzędzia polityki alkoholowej, a nie tylko budżetowej. Występujące w Polsce problemy, takie jak nadmierna konsumpcja alkoholu, spożywanie go przez osoby niepełnoletnie, każą podjąć prace nad wszystkimi dostępnymi narzędziami polityki alkoholowej, w tym podatkiem akcyzowym od napojów alkoholowych, gdyż jest to sprawa istotna z perspektywy dobra publicznego, dobra społecznego. W artykule przedstawiono podstawowe wskaźniki dotyczące kwestii alkoholowej w Polsce, zgromadzone przy użyciu metody *desk research*, oraz dotyczące świadomości społecznej w tym zakresie, zgromadzone na podstawie własnych badań ilościowych i analizy statystycznej. Następnie zaprezentowano wyniki analizy instytucjonalno-prawnej i historycznej w zakresie procesu kształtowania się standardu podstawy naliczania podatku akcyzowego od napojów alkoholowych w Polsce. Dalej omówiono konstrukcję podatku akcyzowego od napojów alkoholowych oraz przedstawiono wyniki analizy ekonomicznej, w której poddano weryfikacji hipotezę, że obecny standard podstawy naliczania podatku akcyzowego od napojów alkoholowych skutkuje zróżnicowanym opodatkowaniem etanolu (alkoholu etylowego) w zależności od wyrobu alkoholowego, w którym się on znajduje (piwo, wino, wyroby spirytusowe). Artykuł zamyka prezentacja wyników badania ilościowego oraz analizy statystycznej w zakresie opinii Polaków na temat podatku akcyzowego od napojów alkoholowych. Przedstawiono opinię społeczną Polaków w sprawie tego podatku na podstawie badania reprezentatywnego przeprowadzonego w 2022 r. przez autorów artykułu w Instytucie Finansów przy Ministerstwie Finansów. Kluczową kwestią było zbadanie poziomu akceptacji społecznej dla podnoszenia podatku akcyzowego od napojów alkoholowych w Polsce lub dla zmiany obowiązującego standardu podstawy jego naliczania. Słowa kluczowe: podatek akcyzowy, polityka publiczna, polityka alkoholowa, alkohol, polityka fiskalna, polityka społeczno-gospodarcza, opinia społeczna, badania reprezentatywne.

Abstract

The article aims to introduce the topic of excise duties on alcoholic drinks as a tool of alcohol policy, not only budgetary. The situation regarding the alcohol issue in Poland (including excessive consumption, alcohol consumption by underage and other problems) makes it necessary to work on all alcohol policy tools from the perspective of public good and social good, including the issue of excise duties on alcoholic beverages. The article presents the fundamental indicators concerning the alcohol issue in Poland, collected based on the desk research method and social awareness in this area based on the author's quantitative research and statistical analysis. Then, the results of the institutional, legal and historical study of the process of shaping the standard of the basis for calculating the excise duties on alcoholic beverages in Poland are presented. Next, the construction of the

excise duties on alcoholic beverages and the results of the economic analysis were shown, in which the hypothesis was verified that the current standard of the basis for calculating the excise duties on alcoholic beverages results in differentiated taxation of ethanol (ethyl alcohol) depending on the alcoholic product in which it is contained (beer, wine, spirits). The article ends with a presentation of the results of a quantitative study and statistical analysis of the opinions of Poles regarding the excise duties on alcoholic beverages. The study presents the social opinion of Poles on the excise duties on alcoholic beverages, which was subject to a representative survey in 2022 at the Institute of Finance. The critical issue was to examine the existence of a field of social acceptance for raising the excise duties on alcoholic beverages in Poland or changing the applicable standard of the basis for its calculation.

Keywords: excise duties, public policy, alcohol policy, alcohol, fiscal policy, socio-economic policy, social opinion, representative research.

1. WSTĘP

Podatek akcyzowy od napojów alkoholowych jest postrzegany przez Światową Organizację Zdrowia¹ jako jedno z kluczowych i najefektywniejszych narzędzi polityki alkoholowej w zakresie kontroli konsumpcji alkoholu. Wskazuje się, że podwyższenie podatku akcyzowego od tych produktów jest sprawdzonym środkiem zarówno ograniczania szkodliwego spożycia (ang. *harmful use*) alkoholu, jak i zapewniania rządowi dochodów umożliwiających zrekompensowanie kosztów społeczno-ekonomicznych tego negatywnego zjawiska². Łączna wartość owych kosztów w Polsce w 2020 r. została oszacowana na 93,30 mld zł³, wpływy do budżetu państwa w tamtym roku z podatku akcyzowego od napojów alkoholowych wyniosły zaś 13,40 mld zł. Oznacza to, że różnica między kosztami a wpływami (luka dochodowa polityki alkoholowej) wyniosła 79,90 mld zł, czyli 3,45% produktu krajowego brutto (PKB) Polski⁴.

Wykazano wpływ obniżenia podatku akcyzowego od napojów alkoholowych na wzrost spożycia etanolu *per capita* w Polsce oraz jego podwyższenia na spadek tego spożycia⁵. Podatek ten jest jednym z narzędzi nie tylko polityki budżetowej, ale również polityki alkoholowej państwa. Występujące w Polsce problemy, takie jak nadmierna konsumpcja alkoholu, czy spożywanie go przez osoby niepełnoletnie, każą podjąć prace nad wszystkimi dostępnymi narzędziami polityki alkoholowej, w tym podatkiem akcyzowym od napojów alkoholowych, gdyż jest to sprawa istotna z perspektywy dobra publicznego, dobra społecznego.

W III Rzeczypospolitej Polskiej (RP) podatek akcyzowy od napojów alkoholowych wprowadzono ustawą z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym⁶. Obecnie politykę akcyzową wobec tych wyrobów w Polsce reguluje ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym⁷. Ustanawia ona stawki podatku od alkoholu etylowego, piwa, wina, napojów fermentowanych i wyrobów pośrednich. Należy zaznaczyć, że alkohol etylowy jako związek chemiczny o wzorze sumarycznym C_2H_5OH , czyli substancja psychoaktywna wpływająca na organizm człowieka w sposób czasowo upośledzający, odurzający i w sytuacji nadużywania prowadzący do uzależnienia, jest zawarty we wszystkich tych produktach⁸. Do 2021 r. stawka tego podatku była zmieniana w sposób niesystematyczny. Od 2023 r. wprowadzono nowe rozwiązanie, tj. stawka podatku akcyzowego od każdego rodzaju napojów alkoholowych, z wyłączeniem jedynie cydru i perry, ma rosnąć corocznie o 5%.

Celem niniejszego artykułu jest wprowadzenie do zagadnienia wykorzystania podatku akcyzowego od napojów alkoholowych jako narzędzia polityki alkoholowej, a nie tylko budżetowej, jak również przedstawienie opinii społecznej Polaków na temat tego podatku na podstawie badania reprezentatywnego przeprowadzonego w 2022 r. przez autorów niniejszego artykułu w Instytucie Finansów przy Ministerstwie Finansów⁹, gdzie kluczową kwestią był poziom akceptacji społecznej dla podnoszenia wspomnianego podatku w Polsce lub dla zmiany obowiązującego standardu podstawy jego naliczania.

W artykule w pierwszej kolejności przedstawiono podstawowe wskaźniki dotyczące kwestii alkoholowej w Polsce, zgromadzone przy użyciu metody *desk research*, oraz dotyczące świadomości społecznej w tym zakresie, zgromadzone na podstawie własnych badań ilościowych i analizy statystycznej. Następnie zaprezentowano wyniki analizy instytucjonalno-prawnej i historycznej ukazującej proces kształtowania się standardu podstawy naliczania podatku akcyzowego od napojów alkoholowych w Polsce. Zweryfikowano przy tym hipotezę o istnieniu „zależności od szlaku” w tej kwestii. Dalej omówiono obecną konstrukcję powyższego podatku oraz wyniki analizy ekonomicznej, w której poddano weryfikacji hipotezę, że obowiązujący standard podstawy naliczania tego podatku skutkuje zróżnicowanym opodatkowaniem etanolu (alkoholu etylowego) w zależności od wyrobu alkoholowego, w którym się on znajduje. Artykuł zamyka prezentacja wyników badania ilościowego¹⁰ oraz analizy statystycznej w zakresie opinii Polaków na temat podatku akcyzowego od napojów alkoholowych.

2. PODSTAWOWE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE PROBLEMU ALKOHOLEWEGO I POLITYKI ALKOHOLEWJ JAKO ISTOTNY WYZNACZNIK DLA POLITYKI AKCYZOWEJ WOBEC NAPOJÓW ALKOHOLEWYCH W POLSCE

Polityka alkoholowa¹¹ w Polsce, realizowana od 1982 r. i opierająca się na fundamentalnej dla niej ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹², przynosiła pożądane skutki do 2001 r. Obserwowano bowiem po pierwsze spadek spożycia czystego alkoholu *per capita* oraz po drugie zmianę wzoru konsumpcji alkoholu, wyrażającą się w spadku spożycia napojów spirytusowych oraz we wzroście spożycia piwa i wina. W 2001 r. osiągnięto najniższy od 1970 r. wskaźnik rejestrowanego spożycia alkoholu w Polsce, czyli 7,74 l *per*

capita 15+. Jeśli doda się szacunkowe 15% konsumpcji nie-rejestrowanej, wskaźnik całego spożycia etanolu wynosił wówczas około 8,90 l *per capita* 15+¹³, czyli był na poziomie zbliżonym do dzisiejszego wskaźnika dla Włoch (8,01 l), Norwegii (7,14 l), Szwecji (9,40 l) czy Kanady (8,81 l)¹⁴.

Od 2002 r. do 2019 r. obserwowano zaś wzrost spożycia czystego alkoholu *per capita* 15+¹⁵. W 2019 r. wskaźnik całego spożycia etanolu w Polsce wyniósł 11,89 l *per capita* 15+¹⁶ (alkohol rejestrowany i nierejestrowany). W 2016 r. było to 11,40 l. Tymczasem wskaźnik ten w skali całego świata wyniósł w 2016 r. 6,40 l *per capita* 15+, a w Europie – 9,80 l. W 2016 r. alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy piło w Polsce 68% populacji 15+, podczas gdy większość populacji świata w wieku 15+, tj. 57%, nie piła alkoholu w ciągu ostatniego roku. Odsetek aktualnie pijących alkohol w skali globu wynosił 43%, a najwyższy odnotowano w społeczeństwie europejskim, tj. 59,90% populacji 15+. W 2016 r. w Polsce tylko 13,50% populacji 15+ (wśród mężczyzn jedynie 6,50%, a wśród kobiet 19,90%) nigdy w życiu nie piło alkoholu, gdy tymczasem w skali świata odsetek ten wyniósł prawie połowę (44,50%). W Europie zaś wśród populacji w tym wieku alkoholu nie piło wówczas tylko 23,50%¹⁷.

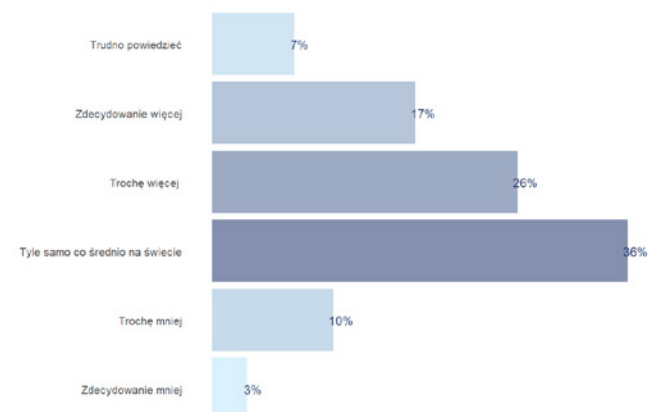
Polacy ze wskaźnikiem 10,60% osób pijących szkodliwie w populacji 15+ w 2016 r. są trzecim najbardziej szkodliwie pijącym narodem świata¹⁸. Ceny alkoholu (i wyrobów tytoniowych) w Polsce rosną zdecydowanie wolniej niż ceny żywności i napojów bezalkoholowych oraz wielu innych ważnych społecznie towarów i usług konsumpcyjnych. Pomiędzy grudniem 2021 r. a grudniem 2022 r. ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły o 21,50%, a napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych tylko o 10,40%¹⁹. Liczba punktów, w których Polacy mogą nabyć alkohol, jest zdecydowanie zbyt duża w porównaniu z zalecaną przez WHO. W 2020 r. był to 1 punkt sprzedający alkohol na 460 obywateli, tymczasem zaleca się, by był to 1 punkt na 1-1,50 tys. mieszkańców²⁰. Ponadto w Polsce dopuszczalne są reklama i promocja jednego z napojów alkoholowych, tj. piwa (od 2001 r.), co może się odbywać m.in. w telewizji, radiu, kinie i teatrze pomiędzy godzinami 20:01 a 5:59, a także na słupach, tablicach i innych powierzchniach reklamowych, z zastrzeżeniem, że 20% powierzchni reklamy będą zajmować widoczne i czytelne napisy informujące o szkodliwości spożycia alkoholu lub o zakazie sprzedaży alkoholu małoletnim²¹.

Świadomość społeczna w analizowanym obszarze jest niska, ale nie dramatycznie niska. Przeprowadzone badanie wskazuje, że tylko 43% dorosłej części polskiego społeczeństwa w listopadzie 2022 r. uważało, iż Polacy spożywają więcej alkoholu niż średnio spożywa się na świecie (wykres 1). Należy jednak zaznaczyć, że przeszło połowa Polaków (53%) zauważa, że w społeczeństwie polskim istnieje problem nadużywania alkoholu. Problemu tego nie dostrzega zaś 22% społeczeństwa (wykres 2).

3. KSZTAŁTOWANIE SIĘ STANDARDU PODSTAWY NALICZANIA PODATKU AKCYZOWEGO OD NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W LATACH 1993-2000

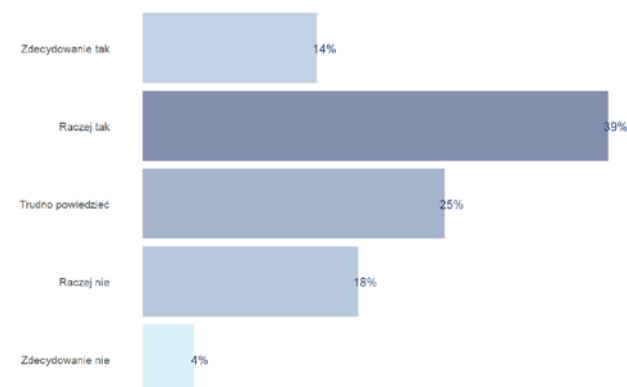
Obowiązujący dziś standard podstawy naliczania podatku akcyzowego od napojów alkoholowych kształtował się w latach 1993-2000, czyli pomiędzy rządami Ministrów Finansów

Wykres 1. Czy według Pana/i wiedzy Polacy spożywają więcej czy mniej alkoholu niż średnio spożywa się na świecie?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

Wykres 2. Czy według Pana/i wiedzy w społeczeństwie polskim istnieje problem nadużywania alkoholu?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

Jerzego Osiatyńskiego (11 lipca 1992-26 października 1993) i Leszka Balcerowicza (31 października 1997-8 czerwca 2000). Wprowadzony pierwotnie w pewnej formie – docelowo przybrał inny kształt, obowiązujący do dziś. Kiedy analizuje się narzędzia polityki publicznej, którymi są zarówno podatek, jak i standard podstawy opodatkowania, należy pamiętać, że polityka publiczna jest opracowywana i ogłaszana przez organy administracji publicznej, a w nich przez konkretnych ludzi²².

W III RP podatek akcyzowy od napojów alkoholowych wprowadzono ustawą z dnia 8 stycznia 1993 r. Ustanowiono w niej górne granice stawek akcyzy na wyroby przemysłu spirytusowego i drożdżowego, wyroby winiarskie, piwo i pozostałe napoje alkoholowe u producentów i importerów, zdecydowanie preferując producentów krajowych (art. 37). W „Wykazie wyrobów akcyzowych” wliczono pierwotnie:

- 1) wyroby przemysłu spirytusowego i drożdżowego,
- 2) wyroby winiarskie,
- 3) piwo,
- 4) pozostałe napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 1,50%^{23, 24}.

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 maja 1993 r. w sprawie podatku akcyzowego²⁵ ustalono stawki podatku akcyzowego dla wyrobów akcyzowych produkowanych w kraju i importowanych. Podstawą opodatkowania piwa, wina i pozostałych wyrobów fermentowanych uczyniono jednostkę wyrobu (litr). W przypadku piwa krajowego najniższa stawka była na piwa lekkie (do 10,50° Blg²⁶), wyższa na pełne (od 10,60° do 13° Blg), a najwyższa na mocne (powyżej 13° Blg); dalej najniższa była przy sprzedaży do 100 000 hl w roku podatkowym, wyższa przy sprzedaży powyżej 100 000 hl do 600 000 hl, a najwyższa przy sprzedaży powyżej 600 000 hl (poz. 13, 14 załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia; poz. 3, 4, 5, 6 załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia).

Zarządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 maja 1993 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku²⁷ ustalono, że stawka podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych wyrażana jest w zł za 1 dm³ 100% spirytusu (załącznik nr 1; załącznik nr 2). Od 1993 r. stawki podatku akcyzowego od napojów alkoholowych zmieniane były rozporządzeniami i zarządzeniami Ministra Finansów²⁸.

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 15 grudnia 1999 r. w sprawie podatku akcyzowego²⁹ wprowadzono zmianę, że stawka podatku akcyzowego od piwa będzie naliczana nie od litrów wyrobu, ale „od 1 hektolitra za każdy % wag. ekstraktu brzożki podstawowej” (poz. 14 załącznika nr 1). Ponadto usunięto preferencję podatkową dla podmiotów sprzedających mniejsze ilości tego napoju alkoholowego, która jeszcze obowiązywała na podstawie rozporządzenia z dnia 5 lutego 1997 r. (§ 8).

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 marca 2000 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego³⁰ wprowadzono zmianę, że stawka podatku akcyzowego od piwa będzie naliczana „od 1 hl za każdy ° Plato” (§ 1 pkt 9 lit. c), i wyjaśniono, że „za 1° Plato, w którym wyrażona jest stawka podatku akcyzowego dla piwa, uważa się 1% wag. ekstraktu brzożki podstawowej” (§ 1 pkt 9, lit. e).

4. OBOWIĄZUJĄCA PODSTAWA NALICZANIA PODATKU AKCYZOWEGO I DEFINICJE RODZAJÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Obecnie podatek akcyzowy od napojów alkoholowych regulowany jest w rozdziale 2 w dziale IV ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r., który obejmuje art. 92-97, a także w art. 165a z rozdziału 2 „Przepisy epizodyczne i przejściowe” w dziale VII. W art. 92 wskazano, że do napojów alkoholowych zalicza się: alkohol etylowy, piwo, wino, napoje fermentowane oraz wyroby pośrednie. Przywołana ustawa określa trzy podstawy naliczania podatku akcyzowego w zależności od rodzaju napoju alkoholowego, będące wyrazem „zależności od ścieżki”³¹ w zakresie standardu ustalonego do 2000 r., tj.:

- 1) 1 hl alkoholu etylowego (100% vol. w temperaturze 20°C) zawartego w gotowym wyrobie – w przypadku alkoholu etylowego (tj. wyrobów spirytusowych);
- 2) liczba hektolitrów gotowego wyrobu na 1° Plato³² – w przypadku piwa;

- 3) liczba hektolitrów gotowego wyrobu – w przypadku wina, napojów fermentowanych i wyrobów pośrednich.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. definiuje następujące rodzaje napojów alkoholowych: alkohol etylowy, piwo, wino, napoje fermentowane i wyroby pośrednie.

Za alkohol etylowy zgodnie z art. 93 ww. ustawy uznaje się:

- 1) wszelkie wyroby o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 1,20% objętości, objęte pozycjami CN 2207 i 2208, nawet jeżeli są to wyroby stanowiące część wyrobu należącego do innego działu Nomenklatury Scalonej (CN)³³;
- 2) wyroby objęte pozycjami CN 2204, 2205 i 2206 00 o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 22% objętości;
- 3) napoje zawierające rozcieńczony lub nierozcieńczony alkohol etylowy³⁴.

Za piwo zgodnie z art. 94 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. uznaje się wszelkie wyroby objęte pozycją CN 2203 00 oraz wszelkie wyroby zawierające mieszaninę piwa z napojami bezalkoholowymi, objęte pozycją CN 2206 00, jeżeli rzeczywista objętościowa moc alkoholu w tych wyrobach przekracza 0,50% objętości.

Za wino w myśl art. 95 przywołanej ustawy uznaje się wino niemusujące i wino musujące. Wina niemusujące są to wszelkie wyroby objęte pozycjami CN 2204 i 2205, z wyjątkiem wina musującego określonego w art. 95 pkt 2:

- 1) o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 1,20% objętości, lecz nieprzekraczającej 15% objętości, pod warunkiem że cały alkohol etylowy zawarty w gotowym wyrobie pochodzi wyłącznie z procesu fermentacji, albo
- 2) o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 15% objętości, lecz nieprzekraczającej 18% objętości, pod warunkiem że nie zawierają żadnych dodatków wzbogacających oraz że cały alkohol etylowy zawarty w gotowym wyrobie pochodzi wyłącznie z procesu fermentacji.

Wina musujące są to wszelkie wyroby oznaczone kodami CN 2204 10, 2204 21 06, 2204 21 07, 2204 21 08, 2204 21 09, 2204 29 10 oraz objęte pozycją 2205, które łącznie spełniają następujące warunki:

- 1) znajdują się w butelkach zaopatrzonych w korek w kształcie grzybka, umocowany za pomocą węzłów lub spinek, albo cechują się ciśnieniem wynoszącym co najmniej 3 bary, spowodowanym obecnością dwutlenku węgla w roztworze;
- 2) mają rzeczywistą objętościową moc alkoholu przekraczającą 1,20% objętości, lecz nieprzekraczającą 15% objętości;
- 3) cały alkohol etylowy zawarty w gotowym wyrobie pochodzi wyłącznie z procesu fermentacji.

Do napojów fermentowanych na gruncie ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. zalicza się cydr, perry i pozostałe napoje fermentowane (np. miód pitny)³⁵. Za napoje fermentowane zgodnie z art. 96 tej ustawy uznaje się zarówno musujące, jak i niemusujące napoje fermentowane.

Musujące napoje fermentowane są to wszelkie wyroby oznaczone kodami CN 2206 00 31 i 2206 00 39 oraz CN

2204 10, 2204 21 06, 2204 21 07, 2204 21 08, 2204 21 09, 2204 29 10 i objęte pozycją 2205, niewymienione w art. 95, które znajdują się w butelkach zaopatrzonych w korek w kształcie grzybka, umocowany za pomocą węzłów lub spiniek, albo cechują się ciśnieniem wynoszącym co najmniej 3 bary, spowodowanym obecnością dwutlenku węgla w roztworze, oraz:

- 1) mają rzeczywistą objętościową moc alkoholu pomiędzy 1,20% a 13% objętości albo
 - 2) mają rzeczywistą objętościową moc alkoholu przekraczającą 13% objętości, lecz nieprzekraczającą 15% objętości
- pod warunkiem że cały alkohol etylowy zawarty w gotowym wyrobie pochodzi wyłącznie z procesu fermentacji.

Niemusujące napoje fermentowane – niebędące musującymi napojami fermentowanymi określonymi w art. 96 pkt 1 – są to wszelkie wyroby objęte pozycjami CN 2204 i 2205, z wyjątkiem wyrobów określonych w art. 95 ust. 1, oraz wyroby objęte pozycją CN 2206 00, z wyjątkiem wszelkich wyrobów określonych w art. 94 ust. 1:

- 1) o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 1,20% objętości, lecz nieprzekraczającej 10% objętości, albo
 - 2) o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 10% objętości, lecz nieprzekraczającej 15% objętości
- pod warunkiem że cały alkohol etylowy zawarty w gotowym wyrobie pochodzi wyłącznie z procesu fermentacji.

Za wyroby pośrednie zgodnie z art. 97 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. uznaje się wyroby o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 1,20% objętości, lecz nieprzekraczającej 22% objętości, objęte pozycjami CN 2204, 2205 i 2206 00, z wyjątkiem wyrobów określonych w art. 94-96.

5. STAWKI PODATKU AKCYZOWEGO OD NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH I ETANOLU W LATACH 2002-2027

W ciągu ostatnich 20 lat stawki podatku akcyzowego od napojów alkoholowych zmieniane były w następujący sposób (przy czym zachowano sposób ustalania podstawy opodatkowania):

- 1) 2002 r. – obniżenie od dnia 1 października 2002 r. stawki akcyzy na wyroby spirytusowe o 30%, tj. z 6278,00 zł na 4400,00 zł³⁶;
- 2) 2008 r. – podwyższenie od dnia 1 marca 2009 r. stawki akcyzy na wszystkie napoje alkoholowe: alkohol etylowy – 4960,00 zł, piwo – 7,79 zł, wino – 158,00 zł, napoje fermentowane – 158,00 zł, wyroby pośrednie – 318,00 zł³⁷;
- 3) 2013 r. – podwyższenie od dnia 1 stycznia 2014 r. stawki akcyzy na alkohol etylowy o 30% (do 5704,00 zł)³⁸;

- 4) 2019 r. – podwyższenie od dnia 1 stycznia 2020 r. stawki akcyzy na alkohol etylowy, piwo, wino, wyroby fermentowane, wyroby pośrednie o 10%³⁹;
- 5) 2021 r. – podwyższenie od dnia 1 stycznia 2022 r. stawki akcyzy na alkohol etylowy, piwo, wino, wyroby fermentowane, wyroby pośrednie o 10% oraz podwyższenie corocznie w latach 2023-2027 stawki akcyzy na alkohol etylowy, piwo, wino, wyroby fermentowane i wyroby pośrednie o 5%⁴⁰;
- 6) 2021 r. – wprowadzenie od dnia 1 stycznia 2022 r. ulg w podatku akcyzowym od napojów alkoholowych dla gorzelni należących do producentów owoców produkujących rocznie ponad 10 hl alkoholu etylowego z owoców dostarczanych im przez producentów owoców pochodzących z ich upraw własnych lub osób z nimi zamieszkujących, małych producentów wina, napojów fermentowanych i wyrobów pośrednich (ulgi nie dotyczą małych producentów piwa)⁴¹.

Tabela 1 przedstawia podstawę opodatkowania poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, a tabela 2 – stawkę podatku akcyzowego od tych wyrobów i ich zmiany od 2019 r. do 2027 r. zgodnie z aktualnym planem w tym zakresie. Do 2022 r. zmiany tych stawek były niesystematyczne. Od 2023 r. wprowadzono mechanizm corocznego wzrostu wysokości podatku akcyzowego o 5% dla każdego rodzaju napoju alkoholowego, oprócz cydru i perry jako napojów fermentowanych, wobec których zastosowano preferencję podatkową. Zaplanowana w 2023 r. podwyżka podatku akcyzowego jest jednak zdecydowanie niższa od poziomu inflacji, która rok do roku wyniosła 14,40%⁴².

W przypadku alkoholu etylowego, jako pierwszej kategorii ustawowych napojów alkoholowych, podstawą opodatkowania jest liczba hektolitrów alkoholu etylowego (100% vol. w temperaturze 20°C) zawartego w gotowym wyrobie. Docelowa stawka akcyzy na alkohol etylowy, przyjęta ustawą z dnia 29 października 2021 r., będzie w 2027 r. wynosiła 8811,00 zł od 1 hl alkoholu etylowego 100% vol. zawartego w gotowym wyrobie. Ustawodawca przewidział jednak okres dostosowawczy w latach 2022-2026. W art. 165a ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. uregulował coroczny wzrost tej stawki w taki sposób, że w 2022 r. wynosiła ona 6903,00 zł, w 2023 r. wynosi 7248,00 zł, w 2024 r. będzie wynosiła 7610,00 zł, w 2025 r. – 7991,00 zł, a w 2026 r. – 8391,00 zł. Ponadto obowiązuje ulga dla gorzelni należących do producentów owoców produkujących rocznie ponad 10 hl alkoholu etylowego z owoców dostarczanych im przez producentów owoców pochodzących z ich upraw własnych lub osób z nimi zamieszkujących i utrzymujących się wspólnie. W takim przypadku obniżono stawkę podatku akcyzowego o 50%, z ogranicze-

Tabela 1. Podstawa opodatkowania podatkiem akcyzowym napojów alkoholowych w latach 2019-2027

Rodzaj napoju alkoholowego					
Alkohol etylowy	Piwo	Wino	Napoje fermentowane	Wyroby pośrednie	Cydr i perry
1 hl alkoholu etylowego 100% vol. zawartego w gotowym wyrobie	Liczba hektolitrów gotowego wyrobu na 1° Plato	Liczba hektolitrów gotowego wyrobu			

Źródło: opracowanie własne na podstawie art. 92-97 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r.

Tabela 2. Stawki podatku akcyzowego od napojów alkoholowych w latach 2019-2027

Lata	Rodzaj napoju alkoholowego											
	Alkohol etylowy		Piwo		Wino		Napoje fermentowane		Wyroby pośrednie		Cydr i perry	
	Stawka (zł/hl 100% vol.)	Wzrost rok do roku	Stawka (zł/hl za każdy stopień Plato)	Wzrost rok do roku	Stawka (zł/hl)	Wzrost rok do roku	Stawka (zł/hl)	Wzrost rok do roku	Stawka (zł/hl)	Wzrost rok do roku	Stawka (zł/hl)	Wzrost rok do roku
2019	5 704	–	7,79	–	158	–	158	–	318	–	97	–
2020	6 275	10%	8,57	10%	174	9%	174	10%	350	10%	97	0%
2021	6 275	0%	8,57	0%	174	0%	174	0%	350	0%	97	0%
2022	6 903	10%	9,43	10%	191	9%	191	10%	385	10%	97	0%
2023	7 248	5%	9,90	5%	201	5%	201	5%	404	5%	97	0%
2024	7 610	5%	10,40	5%	211	5%	211	5%	424	5%	97	0%
2025	7 991	5%	10,92	5%	222	5%	222	5%	445	5%	97	0%
2026	8 391	5%	11,47	5%	233	5%	233	5%	467	5%	97	0%
2027	8 811	5%	12,04	5%	245	5%	245	5%	490	5%	97	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2019 r.; art. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 12 ustawy z dnia 29 października 2021 r.; art. 92-97, 165a ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r.

niem jej stosowania do 30 l 100% vol. alkoholu etylowego w roku kalendarzowym na wyżej opisanego producenta owoców.

Podstawą opodatkowania piwa jest liczba hektolitrów gotowego wyrobu na 1° Plato. Do celów pomiaru w stopniach Plato należy uwzględnić wszystkie składniki piwa, w tym dodane po zakończeniu fermentacji (art. 94 pkt 1, 2, 3, 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r.). Szczegółowo metodę ustalania parametrów służących do określania podstawy opodatkowania piwa określa rozporządzenie z dnia 13 lutego 2009 r. Docelowa stawka akcyzy na piwo, przyjęta ustawą z dnia 29 października 2021 r., wynosi 12,04 zł od 1 hl za każdy stopień Plato gotowego wyrobu. Ustawodawca jednak przewidział również i w tym przypadku okres dostosowawczy w latach 2022-2026. W art. 165a ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. uregulował coroczny wzrost tej stawki od 9,43 zł w 2022 r., przez 9,90 zł w 2023 r., 10,40 zł w 2024 r., 10,92 zł w 2025 r. oraz 11,47 zł w 2026 r. Należy podkreślić, że nie wprowadzono żadnych ulg dla małych producentów piwa.

Podstawą opodatkowania wina jest liczba hektolitrów gotowego wyrobu, a docelowa stawka akcyzy w 2027 r. będzie wynosiła 245,00 zł od 1 hl gotowego wyrobu. W latach 2022-2026 stawki są następujące: 191,00 zł, 201,00 zł, 211,00 zł, 222,00 zł, 233,00 zł (art. 165a ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r.). W przypadku małego producenta wina stawkę zredukowano o 50%. Małym producentem wina jest producent, który jest prawnie i ekonomicznie niezależny od innych producentów wina, posiada miejsce prowadzenia działalności gospodarczej w odrębnym miejscu niż inni przedsiębiorcy zajmujący się produkcją wina, nie produkuje wina na podstawie licencji uzyskanych od innych przedsiębiorców i wielkość jego produkcji wina w roku winiarskim nie przekracza 1000 hl⁴³.

Podstawą opodatkowania napojów fermentowanych jest liczba hektolitrów gotowego wyrobu. Docelowe stawki w 2027 r., przyjęte ustawą z dnia 29 października 2021 r., wynoszą:

1) na cydr i perry (o kodach CN 2206 00 31, 2206 00 51 oraz 2206 00 81), o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu

nieprzekraczającej 5% objętości – 97,00 zł od 1 hl gotowego wyrobu;

2) na pozostałe napoje fermentowane – 245,00 zł od 1 hl gotowego wyrobu.

W przypadku małego producenta stawkę zredukowano o 50%, a jego definicję sformułowano podobnie jak definicję małego producenta wina⁴⁴.

Podstawą opodatkowania wyrobów pośrednich jest liczba hektolitrów gotowego wyrobu. Docelowa stawka akcyzy na wyroby pośrednie w 2027 r. będzie wynosiła 490,00 zł od 1 hl gotowego wyrobu. W tym przypadku również stawkę na te wyroby wyprodukowane przez małego producenta zredukowano o 50%. Definicję tego podmiotu sformułowano podobnie jak definicję małego producenta wina, przy czym ograniczono wielkość produkcji do 250 hl. Stawka ma zastosowanie do wyrobów pośrednich zawierających w swoim składzie co najmniej 75% objętościowych wina lub napoju fermentowanego.

Ze względu na zróżnicowanie podstawy opodatkowania oraz odmienne stawki podatku akcyzowego dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych wysokość akcyzy w przeliczeniu na jednostkę czystego etanolu jest różna w zależności od tego, w jakim rodzaju napoju alkoholowego jest zawarty ten składnik. W wyniku tej niejednorodności, co pokazuje tabela 3, po pierwsze wpływy do budżetu państwa z podatku akcyzowego są nieadekwatne do ilości czystego etanolu konsumowanego w poszczególnych napojach alkoholowych przez Polaków, a po drugie litr etanolu jest opodatkowany różną stawką w zależności od tego, w jakim napoju alkoholowym występuje. W 2020 r. 52,80% całego spożytego przez Polaków etanolu rejestrowanego przypadło na piwo. Tymczasem udział podatku akcyzowego od piwa we wpływach do budżetu państwa z podatku akcyzowego od wszystkich rodzajów napojów alkoholowych wyniósł tylko 26,40%. W przypadku napojów spirytusowych sytuacja jest odwrotna. W 2020 r. 39% całego spożytego przez Polaków etanolu znajdowało się w napojach spirytusowych, tymczasem udział

Tabela 3. Oszacowanie różnic w opodatkowaniu 1 l czystego etanolu w zależności od rodzaju napoju alkoholowego w 2020 r. na podstawie danych o rejestrowanej konsumpcji PARPA.

Rodzaj napoju alkoholowego	Wpływy do budżetu państwa z podatku akcyzowego		Rejestrowana konsumpcja czystego 100% alkoholu (etanolu)			Opodatkowanie litra etanolu w zł
	tys. zł	%	Litry per capita	% per capita	Litry spożyte przez Polaków	
Alkohol etylowy	9 424 010	70,40	3,80	39,00	145 963 624	64,564
Piwo	3 527 907	26,40	5,15	52,80	197 819 122	17,834
Wino, napoje fermentowane, wyroby pośrednie	427 205	3,20	0,80	8,20	30 729 184	13,902
Suma	13 379 122	100,00	9,75	100,00	374 511 930	35,724*

* Średnia.

W analizie przyjęto założenie, że 1 l piwa zawiera 5,5% alkoholu, a w 1 l wina (miodu pitnego) – 12% alkoholu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Demograficzny 2019*, Warszawa 2019, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-demograficzny-2019,3,13.html>, dostęp: 14.06.2023; Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, *Spożycie w litrach na jednego mieszkańca*, <https://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>, dostęp: 10.02.2023; Rada Ministrów, *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. Omówienie*, Warszawa 2022, <https://www.gov.pl/attachment/ec1bc634-64e3-4865-8f9c-24638ef41feb>, s. 75, dostęp: 14.06.2023.

akcyzy od tych wyrobów w podatku akcyzowym od wszystkich rodzajów napojów alkoholowych wyniósł 70,40%. Opodatkowanie etanolu w wyrobach spirytusowych w 2020 r. było 3,6 razy wyższe niż w piwie oraz przeszło 4,6 razy wyższe niż w winie. Jako wynik tej sytuacji zaobserwowano zjawisko, które można nazwać „luką akcyzową” w odniesieniu do wartości podatku akcyzowego od piwa i wina wpłacanego do budżetu państwa. Słowo „luka” oznacza niezapełnione, wolne miejsce, niedobór⁴⁵. Obecnie owa „luka akcyzowa” jest zgodna z prawem, a w zasadzie powstała na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

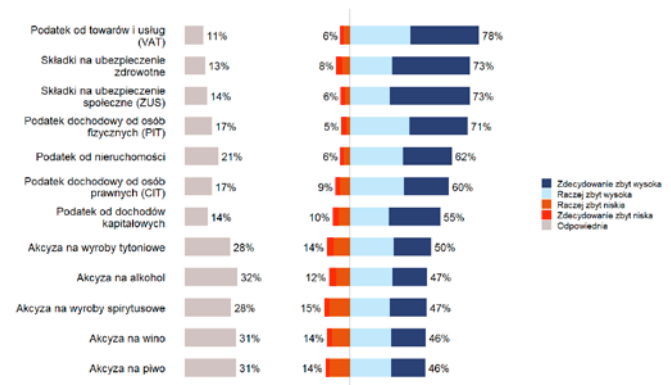
6. OPINIA SPOŁECZNA NA TEMAT PODATKU AKCYZOWEGO OD NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Badanie ilościowe przeprowadzone na przełomie października i listopada 2022 r. wskazuje, że większy odsetek Polaków (około 14-15%) niż w przypadku innych ważnych danin publicznych, obciążających budżety gospodarstw domowych, uważa obowiązujące stawki podatku akcyzowego od wyrobów spirytusowych, piwa i wina za zbyt niskie. Istnieje zatem większy poziom akceptacji społecznej dla podnoszenia podatku akcyzowego od tych wyrobów w porównaniu z innymi daninami publicznymi. Około 30% obywateli Polski w wieku 15+ uważa, że wysokość akcyzy na napoje alkoholowe w naszym kraju jest odpowiednia, a około 47% – że akcyza jest za wysoka. Dane te prezentuje wykres 3.

Polacy są podzieleni w kwestii, czy państwo polskie powinno poprzez podniesienie cen tanich napojów alkoholowych zmniejszyć dostępność do napojów alkoholowych. 34% społeczeństwa popiera takie rozwiązanie, 42% jest mu przeciwnych, a 25% nie ma na ten temat zdania. Dane te prezentuje wykres 4.

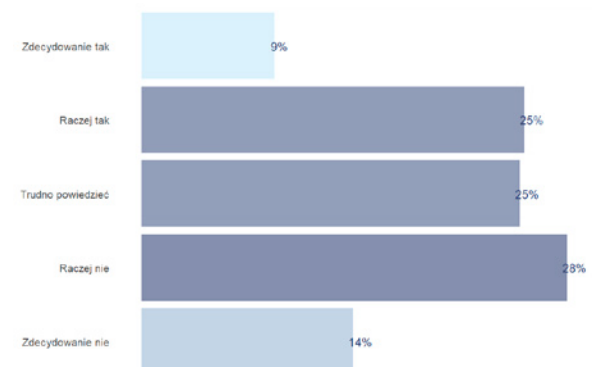
Polacy podzieleni są także w kwestii tego, jak powinien być naliczany podatek akcyzowy od napojów alkoholowych. Obecny standard podstawy opodatkowania popiera 29% obywateli 15+, którzy wskazali w badaniu, że ten podatek

Wykres 3. Jaka jest Pana/i opinia o wysokości obecnie obowiązujących w Polsce danin publicznych (podatków/opłat)?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

Wykres 4. Czy w Pana/i opinii państwo polskie powinno poprzez podniesienie cen tanich napojów alkoholowych zmniejszyć dostępność do napojów alkoholowych?

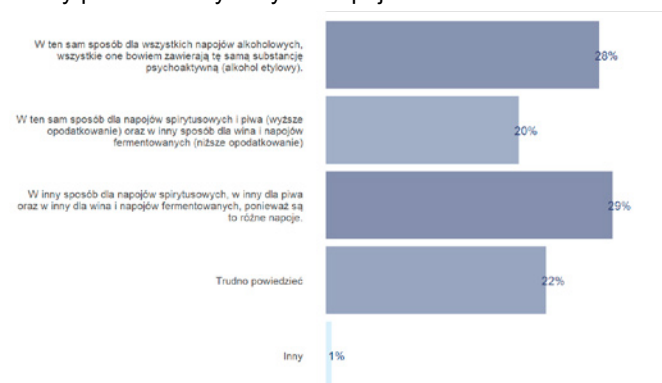
Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

powinien być naliczany w inny sposób dla napojów spirytusowych, w inny dla piwa oraz inny dla wina i napojów fermentowanych, ponieważ są to różne napoje. 28% społeczeństwa uważa, że podatek akcyzowy powinien być naliczany w ten sam sposób dla wszystkich napojów alkoholowych, zawierają one bowiem tę samą substancję psychoaktywną (alkohol etylowy). 20% wskazuje, że ten podatek powinien być naliczany w ten sam sposób dla napojów spirytusowych i piwa (wyższe opodatkowanie) oraz w inny sposób dla wina i napojów fermentowanych (niższe opodatkowanie), ponieważ napoje spirytusowe i piwo zawierają najwięcej alkoholu etylowego spożywanego przez Polaków, a wino i napoje fermentowane są rzadziej pite, łączą się z bardziej umiarkowanym sposobem konsumpcji alkoholu. 22% Polaków nie ma w tej kwestii zdania.

Przeprowadzone badanie pozwala stwierdzić, iż 42% społeczeństwa uważa, że akcyza na piwo powinna być naliczana od ilości alkoholu etylowego 100% zawartego w gotowym wyrobie, a 27% popiera obowiązujące ustawowe rozwiązanie. 30% osób nie ma zdania w tej kwestii.

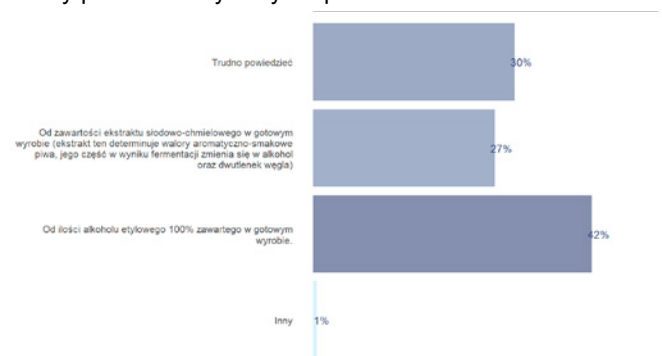
Odpowiedź na pytanie o akceptację podwyższenia stawki podatku akcyzowego od piwa, dzięki czemu do budżetu

Wykres 5. W jaki sposób Pana/i zdaniem powinien być naliczany podatek akcyzowy na napoje alkoholowe?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

Wykres 6. W jaki sposób Pana/i zdaniem powinien być naliczany podatek akcyzowy na piwo?

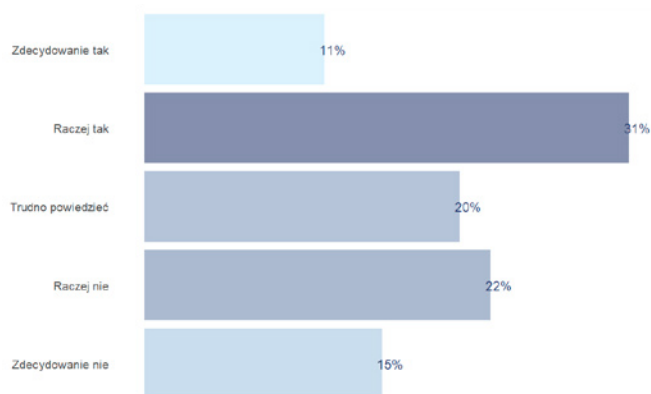

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

państwa polskiego wpływałoby więcej środków, co przełożyłoby się na podniesienie jakości usług oraz zakres inwestycji publicznych, wskazuje, że większa część społeczeństwa (42%) zaakceptowałaby takie rozwiązanie, a mniejsza część (37%) byłaby mu przeciwna. Znow spora grupa osób, tj. 20%, nie ma w tej sprawie zdania.

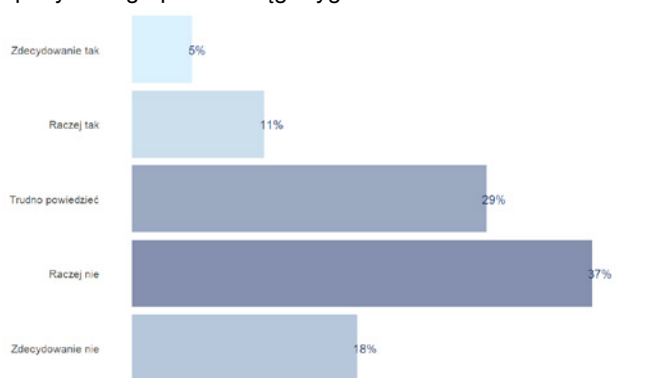
Jeśli chodzi o elastyczność cenową piwa i wpływ zwiększenia jego ceny na wielkość spożycia, to 16% Polaków 15+ deklaruje, że podniesienie o 1 zł ceny butelki/puszki piwa o pojemności 0,5 l spowodowałoby, że zmniejszyliby spożycie tego napoju alkoholowego w ciągu tygodnia. W tej grupie 36% zmniejszyłoby spożycie o 50-100%, 19% – o 26-49%, 25% – o 16-25%, a 20% – o 1-15%. Odpowiedź na to pytanie wskazuje, że na poziomie deklaracyjnym wzrost ceny napoju alkoholowego powinien się przełożyć na zmniejszenie jego spożycia.

Wykres 7. Czy zaakceptował(a)by Pan/i podwyżkę wzrostu podatku akcyzowego na piwo, dzięki któremu do budżetu państwa polskiego wpływałoby więcej środków, co przełożyłoby się na podniesienie jakości usług oraz zakres inwestycji publicznych?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

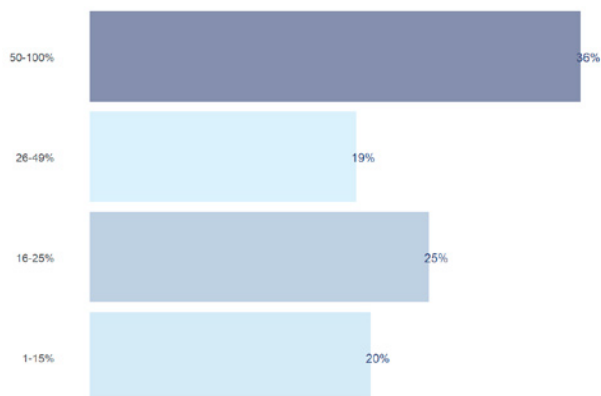
Wykres 8. Czy podniesienie ceny piwa o 1 zł na butelce/puszce 0,5 l spowodowałoby, że zmniejszył(a)by Pan/i ilość spożywanego piwa w ciągu tygodnia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

Wykres 9. Jeśli tak, to o ile procent?

Odpowiadający: badani, którzy uważają, że podniesienie ceny piwa spowodowałoby, że zmniejszyliby ilość spożywanego piwa w tygodniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, Instytut Finansów, listopad 2022 r.

Przeprowadzone badanie wykazało także, że na przełomie października i listopada 2022 r. Polacy oceniali, że średnia cena puszki/butelki piwa o pojemności 0,5 l wynosi 3,70 zł. W kwestii tego, ile powinna wynosić średnia cena takiego wyrobu, byli podzieleni. 18% społeczeństwa 15+ uważało, że średnio taka puszka/butelka piwa powinna kosztować pomiędzy 1,00 a 2,99 zł, 17% – że 3,00 zł, 10% – że pomiędzy 3,01 a 3,99 zł, 13% – że 4,00 zł, a 19% – że 4,01 zł i więcej. 22% nie miało w tej kwestii zdania. Średnia cena pożądana wyniosła 3,80 zł za puszkę/butelkę piwa o pojemności 0,5 l.

7. PODSUMOWANIE

Sytuacja społeczeństwa polskiego, jeśli chodzi o konsumpcję alkoholu, jest bardzo trudna. Wszystkie wskaźniki pokazują, że Polacy spożywają za dużo alkoholu etylowego w porównaniu z resztą świata. Europa jest najbardziej zalkoholizowanym kontynentem, dlatego w ocenie autorów nie należy wskaźników krajowych budować na podstawie wskaźników i benchmarków europejskich. Obowiązująca konstrukcja standardu podstawy opodatkowania napojów alkoholowych podatkiem akcyzowym została ukształtowana docelowo około 2000 r. i stała się jednym z narzędzi polityki alkoholowej RP na kolejne ponad dwie dekady. Konstrukcja ta wraz ze stawkami tego podatku skutkuje zróżnicowaniem wysokości opodatkowania etanolu w zależności od napoju alkoholowego, w którym ten składnik jest zawarty. W 2020 r. opodatkowanie etanolu w wyrobach spirytusowych było 3,6 razy wyższe niż w piwie oraz przeszło 4,6 razy wyższe niż w winie. Jako wynik tej sytuacji zaobserwowano zjawisko nazwane „luką akcyzową”, która istnieje w odniesieniu do wartości podatku akcyzowego od piwa i wina wpłacanego do budżetu państwa, a która powstała na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Wśród Polaków w wieku 15+ istnieje większy poziom akceptacji dla podnoszenia podatku akcyzowego od napojów alkoholowych w porównaniu z innymi daninami publicznymi. Około 14-15% obywateli uważa, że akcyza od wyrobów spi-

rytusowych, piwa i wina jest obecnie zbyt niska. Jako właściwy kierunek zmian należy zatem ocenić wprowadzony mechanizm corocznej podwyżki stawki podatku akcyzowego od napojów alkoholowych. Docelowo jednak należałoby zagwarantować ten wzrost w ujęciu realnym, czyli uwzględniając nie tylko nominalną podwyżkę, lecz również wskaźnik inflacji.

Polacy są podzieleni w kwestii standardu podstawy opodatkowania podatkiem akcyzowym różnych napojów alkoholowych. Obowiązujące rozwiązanie w tym zakresie popiera jedynie 29% społeczeństwa, a 42% uważa, że akcyza od piwa powinna być naliczana od ilości alkoholu etylowego 100% zawartego w gotowym wyrobie.

Przeprowadzone badanie wykazało także, że na poziomie deklaracyjnym podniesienie ceny piwa spowodowałoby spadek jego spożycia. Zaleca się dalsze prowadzenie badań w zakresie zmian w podatku akcyzowym od napojów alkoholowych w połączeniu z badaniami i pracami nad innymi narzędziami polityki alkoholowej, tak aby wypracować, a następnie wdrożyć konglomerat narzędzi, ukierunkowany na rozwiązanie problemu alkoholowego jako kwestii społecznej w Polsce i tym samym na budowanie zdrowego społeczeństwa.

Przypisy

- 1 Ang. World Health Organization – WHO.
- 2 World Health Organization, *SAFER. Raise prices on alcohol through excise taxes and pricing policies*, <https://www.who.int/initiatives/SAFER/pricing-policies>, dostęp: 25.01.2023.
- 3 Na tę sumę składają się następujące czynniki:
 - 1) koszty przedwczesnej śmiertelności wynikającej z nadużywania alkoholu;
 - 2) wartość utraconych wpływów podatkowych z uwagi na łączną liczbę utraconych lat aktywności zawodowej;
 - 3) koszty obsługi przez policję, prokuraturę, sądy, kuratorów, straż graniczną, służbę celną i więziennictwa zdarzeń (przestępstw i ich następstw) będących skutkiem spożycia alkoholu;
 - 4) koszty hospitalizacji i dodatkowych konsultacji związanych z alkoholizmem;
 - 5) koszty usług świadczonych ambulatoryjnie i przez pogotowie ratunkowe osobom po spożyciu alkoholu;
 - 6) koszty leków refundowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ), przyjmowanych przez osoby nadużywające alkoholu;
 - 7) wartość utraconego PKB z uwagi na utratę zasobów pracy w wyniku śmiertelności z powodu nadużywania alkoholu;
 - 8) wartość utraconego PKB z uwagi na wyłączenie z pracy związane z chorobą alkoholową;
 - 9) koszty zabezpieczenia społecznego, które można przypisać do spożycia alkoholu;
 - 10) świadczenia pomocy społecznej kierowane do osób i rodzin dotkniętych przemocą ze strony osób będących pod wpływem alkoholu;
 - 11) świadczenia z systemu pomocy społecznej dla bezdomnych rodzin z problemem alkoholowym;
 - 12) koszty związane z funkcjonowaniem izb wytrzeźwień;
 - 13) wynagrodzenia osób uczestniczących w gaszeniu pożarów powstałych w wyniku zaproszenia ognia przez osoby będące pod wpływem alkoholu;
 - 14) wydatki publiczne na przeciwdziałanie problemom alkoholowym i ich rozwiązywanie.
- 4 K. Obłąkowska, A. Bartoszewicz, *Czynniki wpływające na popyt na alkohol w kontekście kosztów społecznych i ekonomicznych w Polsce. Zmiany wysokości danin publicznych i model ceny minimalnej a spożycie alkoholu i wpływy do budżetu*, Warszawa 2021, s. 77-78.

- ⁵ K. Obłąkowska, A. Bartoszewicz, *Alkohol w społeczeństwie polskim i polska polityka publiczna wobec alkoholu na przestrzeni dziejów. Pomiędzy piwnym wolnym rynkiem a spirytusowym monopolem*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2022, nr 4, s. 16.
- ⁶ Dz.U. Nr 11, poz. 50 ze zm., dalej: ustawa z dnia 8 stycznia 1993 r.
- ⁷ Tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm., dalej: ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r.
- ⁸ J. Dziukiewicz, *Alkoholizm i nadużywanie alkoholu: powszechny problem społeczny i zdrowotny XXI wieku*, w: *Problemy nauk społecznych, humanistycznych, ekonomicznych: konteksty i wyzwania*, red. K. Pujer, Wrocław 2017, s. 18; Naukowiec.org, *Alkohol etylowy definicja i właściwości*, https://www.naukowiec.org/wiedza/chemia/alkohol-etylowy_1025.html, dostęp: 20.01.2023.
- ⁹ Instytut Finansów jest państwową jednostką budżetową powołaną do życia zarządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie utworzenia państwowej jednostki budżetowej pod nazwą „Instytut Finansów” (Dz.U. poz. 67). Przedmiotem działalności Instytutu jest prowadzenie strategicznych i interdyscyplinarnych badań i analiz w zakresie finansów publicznych, budżetu i instytucji finansowych oraz upowszechnianie wiedzy i edukacja w tych dziedzinach.
- ¹⁰ Opinię społeczną o podatku akcyzowym od napojów alkoholowych zbadano w ramach szerszego badania pt. „Barometr rozwiązań polityki fiskalnej – daniny i transfery”, które przeprowadzono jako część Programu Badań Społecznych 2022 Instytutu Finansów kierowanego przez dr Katarzynę Agnieszkę Obłąkowską. Wykorzystano technikę badawczą CAPI (*Computer Assisted Personal Interview* – wywiad z respondentem przeprowadzany przy użyciu urządzeń mobilnych, takich jak laptop, palmtop, na których są zapisywane udzielone odpowiedzi). Badanie odbyło się w dniach 29 października–8 listopada 2022 r. Próba: reprezentatywna ogólnopolska obywateli Polski w wieku 15+ (n = 1006). Maksymalny błąd statystyczny: ±3,10%. Narzędzie badawcze do części dotyczącej podatku akcyzowego od napojów alkoholowych zostało skonstruowane przez dr K.A. Obłąkowską i dr. Artura Bartoszewicza. Dobór próby i realizacja terenowa badania zostały przeprowadzone przez agencję badawczą PBS Sp. z o.o.
- ¹¹ K. Obłąkowska, A. Bartoszewicz, *Alkohol w społeczeństwie polskim...*, dz. cyt., s. 5-6: „Polityka alkoholowa to działania państwa kształtujące rolę, jaką alkohol ogrywa w społeczeństwie. Obejmuje ona ustanawianie i egzekwowanie reguł oraz prowadzenie działalności faktycznej w zakresie m.in. produkcji alkoholu, sprzedaży wyrobów alkoholowych, ceny wyrobów alkoholowych (w tym kwestia podatków), dostępności alkoholu (kto może pić alkohol, minimalny legalny wiek picia alkoholu, miejsca, gdzie można spożywać napoje alkoholowe), czynności, których nie wolno wykonywać po spożyciu alkoholu, reklamy alkoholu, edukacji dotyczącej spożywania alkoholu, rozwiązywania problemów związanych z alkoholem, importu i eksportu alkoholu”.
- ¹² Dz.U. Nr 35, poz. 230.
- ¹³ K. Obłąkowska, A. Bartoszewicz, *Alkohol w społeczeństwie polskim...*, dz. cyt., s. 12, 15, 21.
- ¹⁴ World Health Organization, *Alcohol, total per capita (15+) consumption (in litres of pure alcohol) (SDG Indicator 3.5.2)*, [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/total-\(recorded-unrecorded\)-alcohol-per-capita-\(15-\)-consumption](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/total-(recorded-unrecorded)-alcohol-per-capita-(15-)-consumption), dostęp: 28.01.2022.
- ¹⁵ K. Obłąkowska, A. Bartoszewicz, *Alkohol w społeczeństwie polskim...*, dz. cyt., s. 12, 15, 21.
- ¹⁶ World Health Organization, *Alcohol, total per capita (15+) consumption...*, dz. cyt.
- ¹⁷ World Health Organization, *Global status report on alcohol and health 2018*, Geneva 2018, <https://www.who.int/publications/i/item/9789241565639>, dostęp: 13.06.2023, s. 39, 45, 281.
- ¹⁸ World Health Organization, *Alcohol, harmful use (15+), 12 month prevalence (%) with 95% CI*, [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/alcohol-harmful-use-\(15-\)-12-month-prevalence-\(-\)-with-95-ci](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/alcohol-harmful-use-(15-)-12-month-prevalence-(-)-with-95-ci), dostęp: 27.01.2022.
- ¹⁹ Główny Urząd Statystyczny, *Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2022 r.* (Informacje sygnałowe), 13.01.2023, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5464/2/134/1/wskazniki_cen_towarow_i_uslug_konsumpcyjnych_w_grudniu_2022_r.pdf, s. 1, dostęp: 13.06.2023.
- ²⁰ K. Obłąkowska, A. Bartoszewicz, *Alkohol w społeczeństwie polskim...*, dz. cyt., s. 18.
- ²¹ Art. 13¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r., poz. 165; ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłacie skarbowej, Dz.U. Nr 60, poz. 610.
- ²² J. Osiński, K. Negacz, K. Obłąkowska, *Wprowadzenie*, w: *Polityka publiczna. 10 lat Polski w Unii Europejskiej*, red. J. Osiński, K. Negacz, K. Obłąkowska, Warszawa 2014, s. 9.
- ²³ Poz. 13, 14, 15, 19 załącznika nr 6 do ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. w pierwotnym brzmieniu.
- ²⁴ Poz. 13, 14, 15, 19 załącznika nr 6 do ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r., w brzmieniu obowiązującym w 2003 r.:
- 1) PKWiU 15.91 – napoje alkoholowe destylowane;
 - 2) PKWiU 15.92 – alkohol etylowy;
 - 3) PKWiU 15.93 – wina gronowe;
 - 4) PKWiU 15.94 – napoje fermentowane (np. jablecznik, wino z gruszek, miód pitny), pozostałe, mieszane napoje zawierające alkohol;
 - 5) PKWiU 15.95 – wermut i inne wina ze świeżych winogron uprawiane roślinami lub substancjami aromatycznymi,
 - 6) PKWiU 15.96 – piwo słodowe;
 - 7) bez względu na symbol PKWiU – pozostałe napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 1,2% oraz napoje alkoholowe będące mieszaniną piwa i napojów bezalkoholowych, w których zawartość alkoholu przekracza 0,5%.
- PKWiU – Polska Klasyfikacja Wyrobów i Usług obowiązująca wówczas na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 1997 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz.U. Nr 42, poz. 264 ze zm.).
- ²⁵ Dz.U. Nr 39, poz. 174.
- ²⁶ 1° Blg – 1 stopień Ballinga.
- ²⁷ M.P. Nr 24, poz. 241.
- ²⁸ Np. rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 1993 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 59, poz. 273; rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 72, poz. 317; rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 lutego 1995 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 28, poz. 145; zarządzenie Ministra Finansów z dnia 8 lutego 1995 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 14, poz. 172; zarządzenie Ministra Finansów z dnia 10 listopada 1995 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 61, poz. 684; rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1997 r. w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 13, poz. 71, dalej: rozporządzenie z dnia 5 lutego 1997 r.; zarządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1997 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 7, poz. 57.
- ²⁹ Dz.U. Nr 105, poz. 1197.
- ³⁰ Dz.U. Nr 21, poz. 267.
- ³¹ „Zależność od ścieżki” czy też „zależność od szlaku” jest modelem stosowanym w instytucjonalizmie historycznym, który przyjmuje, że instytucje są wytworami historii, że były projektowane przez aktorów politycznych działających w przeszłości, a dziedzictwo historyczne polityk publicznych oddziałuje na ich współczesny kształt. Zob. K. Obłąkowska, *Polityka publiczna wobec zabytków nieruchomości w Polsce. Doświadczenia – reguły – model*, Warszawa 2023, s. 186.
- ³² Do celów pomiaru w stopniach Plato należy uwzględnić wszystkie składniki piwa, w tym dodane po zakończeniu fermentacji (art. 94 pkt 1, 2, 3, 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r.). Szczegółowo metodę ustalania parametrów służących do określania podstawy opodatkowania piwa określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lutego 2009 r. w sprawie metod ustalania parametrów służących do określania podstawy opodatkowania piwa (Dz.U. Nr 32, poz. 224, dalej: rozporządzenie z dnia 13 lutego 2009 r.).
- ³³ CN – Combined Nomenclature (Nomenklatura Scalona). Klasyfikacja obowiązująca na mocy rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej (Dz. Urz. WE L 256 z

7.09.1987, s. 1; Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 382).

- ³⁴ Od dnia 1 lipca 2020 r. zmieniły się dotychczasowe zasady klasyfikacji towarów i usług oraz ustalania stawek podatku od towarów i usług. Każdy podatnik tego podatku musi prawidłowo zaklasyfikować towar według Nomenklatury Scalonej, a potem przyporządkować właściwą stawkę podatku. Uprzednio miała zastosowanie PKWiU obowiązująca na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU) (Dz.U. poz. 1676 ze zm.). Powyższa zmiana jest powiązana z kolejną – na nowo został określony zakres stosowania obniżonych stawek podatku od towarów i usług. Produkty sklasyfikowane w dziale CN 22 są opodatkowane dwiema stawkami – 5% i 23%, w tym piwo alkoholowe i bezalkoholowe oraz pozostałe alkohole są opodatkowane stawką 23%. Zob. poz. 17 załącznika nr 10 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 931 ze zm.).
- ³⁵ Art. 96 ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r., poz. 16 załącznika nr 1 do tej ustawy, poz. 16 załącznika nr 2 do tej ustawy, poz. 4 załącznika nr 3 do tej ustawy.
- ³⁶ Poz. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 marca 2002 r. w sprawie podatku akcyzowego (Dz.U. Nr 27, poz. 269); § 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 1 sierpnia 2002 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego (Dz.U. Nr 125, poz. 1065).
- ³⁷ Art. 93, 94, 95, 96, 97 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. w pierwotnym brzmieniu.
- ³⁸ Art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1645).
- ³⁹ Art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2019 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym (Dz.U. poz. 2523, dalej: ustawa z dnia 21 listopada 2019 r.).
- ⁴⁰ Art. 1, pkt 1, 2, 3, 4, 5, 12 ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2313, dalej: ustawa z dnia 29 października 2021 r.).
- ⁴¹ Art. 1 pkt 51, 53, 54, 55, 56 ustawy z dnia 9 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2427).
- ⁴² Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2022 r., <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-sredniorocznego-wskaznika-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-ogolem-w-2022-r-,50,10.html>, dostęp: 9.02.2023.
- ⁴³ W przypadku gdy dwóch lub więcej małych producentów wina współpracuje ze sobą na podstawie pisemnej umowy, a łączna wielkość ich produkcji wina w roku winiarskim nie przekracza 1000 hl, są oni traktowani jako jeden mały producent wina.
- ⁴⁴ W art. 96 ust. 9 ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. określono jednak dodatkowe warunki zastosowania obniżonej stawki:
- 1) otrzymanie napoju fermentowanego w wyniku fermentacji owoców, jagód, warzyw, roztworu miodu w wodzie lub świeżego lub zagęszczonego soku otrzymanego z owoców, jagód lub warzyw;
 - 2) brak dodatku innego napoju alkoholowego, poza alkoholem dodawanym do rozcieńczenia lub rozpuszczenia środków aromatyzujących w ściśle niezbędnych dawkach tak, by zawartość alkoholu nie wzrosła o więcej niż 1,2% objętości, a dodanie takich środków aromatyzujących nie zmieniło znacząco charakteru produktu oryginalnego;
 - 3) udział soku jabłkowego lub zagęszczonego soku jabłkowego, w przeliczeniu na moszcz jabłkowy, lub moszczu jabłkowego, w nastawie na napój fermentowany, nie mniejszy niż 80% objętościowych, a w przypadku przygotowania nastawu z jabłek – ilość jabłek nie mniejsza niż 5 kg na litr wody;
 - 4) udział soku gruszkowego lub zagęszczonego soku gruszkowego, w przeliczeniu na moszcz gruszkowy, lub moszczu gruszkowego, w nastawie na napój fermentowany, nie mniejszy niż 80% objętościowych, a w przypadku przygotowania nastawu z gruszek – ilość gruszek nie mniejsza niż 5 kg na litr wody;
 - 5) udział świeżego lub zagęszczonego soku otrzymanego z jagód, warzyw lub owoców innych niż jabłka lub gruszki, w przeliczeniu na sok odtworzony, w nastawie na napój fermentowany, nie mniejszy niż 40% objętościowych.

⁴⁵ *Słownik języka polskiego*, t. 2, red. Mirosław Bańko, Warszawa 2007, s. 429.

Bibliografia

Literatura

- Bartoszewicz A., Obłąkowska K., *Rynek i spożycie napojów alkoholowych w Polsce: podstawowe dane dla polityki społeczno-gospodarczej*, „Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze” 2021, nr 15.
- Dziukiewicz J., *Alkoholizm i nadużywanie alkoholu: powszechny problem społeczny i zdrowotny XXI wieku*, w: *Problemy nauk społecznych, humanistycznych, ekonomicznych: konteksty i wyzwania*, red. K. Pujer, Wrocław 2017.
- Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Demograficzny 2019*, Warszawa 2019, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/rocznik-demograficzny-2019,3,13.html>, dostęp: 14.06.2023.
- Główny Urząd Statystyczny, *Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2022 r.* (Informacje sygnałowe), 13.01.2023, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5464/2/134/1/wskazniki_cen_towarow_i_uslug_konsumpcyjnych_w_grudniu_2022_r.pdf, s. 1, dostęp: 13.06.2023.
- Obłąkowska K., *Polityka publiczna wobec zabytków nieruchomości w Polsce. Doświadczenia – reguły – model*, Warszawa 2023.
- Obłąkowska K., Bartoszewicz A., *Alkohol w społeczeństwie polskim i polska polityka publiczna wobec alkoholu na przestrzeni dziejów. Pomiędzy piwnym wolnym rynkiem a spirytusowym monopolem*, „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne” 2022, nr 4.
- Obłąkowska K., Bartoszewicz A., *Czynniki wpływające na popyt na alkohol w kontekście kosztów społecznych i ekonomicznych w Polsce. Zmiany wysokości danin publicznych i model ceny minimalnej a spożycie alkoholu i wpływy do budżetu*, Warszawa 2021.
- Osiński J., Negacz K., Obłąkowska K., *Wprowadzenie*, w: *Polityka publiczna. 10 lat Polski w Unii Europejskiej*, red. J. Osiński, K. Negacz, K. Obłąkowska, Warszawa 2014.
- Słownik języka polskiego*, t. 2, Warszawa 2007.
- World Health Organization, *Global status report on alcohol and health 2018*, Geneva 2018, <https://www.who.int/publications/item/9789241565639>, dostęp: 13.06.2023.
- Źródła internetowe
- Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2022 r., <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-sredniorocznego-wskaznika-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-ogolem-w-2022-r-,50,10.html>, dostęp: 9.02.2023.
- Naukowiec.org, *Alkohol etylowy definicja i właściwości*, https://www.naukowiec.org/wiedza/chemia/alkohol-etylowy_1025.html, dostęp: 20.01.2023.
- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, *Spożycie w litrach na jednego mieszkańca*, <https://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>, dostęp: 10.02.2023.
- World Health Organization, *Alcohol, harmful use (15+), 12 month prevalence (%) with 95% CI*, [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/alkohol-harmful-use-\(-\)-12-month-prevalence-\(-\)-with-95-ci](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/alkohol-harmful-use-(-)-12-month-prevalence-(-)-with-95-ci), dostęp: 27.01.2022.
- World Health Organization, *Alcohol, total per capita (15+) consumption (in litres of pure alcohol) (SDG Indicator 3.5.2)*, [https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/total-\(recorded-unrecorded\)-alcohol-per-capita-\(15-\)-consumption](https://www.who.int/data/gho/data/indicators/indicator-details/GHO/total-(recorded-unrecorded)-alcohol-per-capita-(15-)-consumption), dostęp: 28.01.2022.
- World Health Organization, *SAFER. Raise prices on alcohol through excise taxes and pricing policies*, <https://www.who.int/initiatives/SAFER/pricing-policies>, dostęp: 25.01.2023.

Akty prawne

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 sierpnia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 125, poz. 1065.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1997 r. w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 13, poz. 71.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 lutego 1995 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 28, poz. 145.

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 maja 1993 r. w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 39, poz. 174.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lutego 2009 r. w sprawie metod ustalania parametrów służących do określania podstawy opodatkowania piwa, Dz.U. Nr 32, poz. 224.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 15 grudnia 1999 r. w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 105, poz. 1197.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 20 czerwca 1994 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 72, poz. 317.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 marca 2002 r. w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 27, poz. 269.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 marca 2000 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 21, poz. 267.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 czerwca 1993 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podatku akcyzowego, Dz.U. Nr 59, poz. 273.
- Rozporządzenie Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej Taryfy Celnej, Dz. Urz. WE L 256 z 7.09.1987, s. 1, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 2, s. 382.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 1997 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU), Dz.U. Nr 42, poz. 264 ze zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 października 2008 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU), Dz.U. poz. 1676 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, Dz.U. z 2009 r. Nr 3, poz. 11.
- Ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm.
- Ustawa z dnia 8 listopada 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, Dz.U. poz. 1645.
- Ustawa z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym, Dz.U. Nr 11, poz. 50 ze zm.
- Ustawa z dnia 9 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 2427.
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 931 ze zm.
- Ustawa z dnia 21 listopada 2019 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym, Dz.U. poz. 2523.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. Nr 35, poz. 230.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 165.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłacie skarbowej, Dz.U. Nr 60, poz. 610.
- Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz ustawy o zmianie ustawy o podatku akcyzowym oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 2313.
- Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1997 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 7, poz. 57.
- Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 8 lutego 1995 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 14, poz. 172.
- Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 10 listopada 1995 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 61, poz. 684.
- Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 maja 1993 r. w sprawie stawek podatku akcyzowego dla wyrobów przemysłu spirytusowego i drożdżowego, niektórych innych napojów alkoholowych, paliw do silników, wyrobów tytoniowych oraz zwolnień od tego podatku, M.P. Nr 24, poz. 241.
- Zarządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 30 kwietnia 2021 r. w sprawie utworzenia państwowej jednostki budżetowej pod nazwą „Instytut Finansów”, Dz.U. poz. 67.

Inne źródła

Rada Ministrów, *Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. Omówienie*, Warszawa 2022, <https://www.gov.pl/attachment/ec1bc634-64e3-4865-8f9c-24638ef41feb>, s. 75, dostęp: 14.06.2023.